Р Е Ц Е Н З И Я

на предоставени материали по конкурс

за доцент по „Правна социология“

област на висшето образование:	шифър 3 „Социални, стопански и правни науки”
професионално направление:	шифър 3.6 „Право”
секция:	„Публичноправни науки” към Института за държавата и правото при Българската академия на науките

с единствен кандидат д-р Надежда Гецова Йонкова

от доц. д-р Марчо Пенчев Марков, преподавател в Юридическия факултет на Варненски свободен университет „Черноризец Храбър“

I. ОБЩА ХАРАКТЕРИСТИКА НА ПРЕДОСТАВЕНИТЕ МАТЕРИАЛИ

Представеният списък на публикации на д-р Надежда Йонкова съдържа 1 монография, 1 учебно помагало в съавторство (самостоятелна глава втора), 1 научен доклад, 4 доклада на научни конференции, 1 научно съобщение, 1 статия, 1 методология в съавторство. Освен това кандидатът има 12 научни публикации през последните 5 години.

От тях за рецензиране се предлагат:

- Монография – 1;
- Учебно помагало – 1;
- Научен доклад – 1;
- Доклади на конференции – 4;
- Научно съобщение – 1;
- Статия – 1.

Всички предложени за рецензиране трудове са самостоятелно изготвени от кандидата (с изключение на учебното пособие, където е самостоятелен автор на глава 2) и са публикувани или приети за печат след придобиването на образователната и научна степен „доктор”.

II. ОБЩА ХАРАКТЕРИСТИКА НА НАУЧНО-ИЗСЛЕДОВАТЕЛСКАТА, НАУЧНО-ПРИЛОЖНАТА И ПЕДАГОГИЧЕСКАТА ДЕЙНОСТ НА КАНДИДАТА

1. Научни области и проблеми, по които кандидата е работил и продължава да работи

Научните и научнопрактически изследвания са в областите на социология на правото, държавната служба, джендър изследвания, противодействие на дискриминацията, регионално и местно управление, обществени поръчки и др.

В съавторство е участвала в изготвянето на методология за събиране и анализиране на информация в областта на политиките по интеграция на имигрантите и в пилотен анализ на тези политики по програма за Комисията по защита от дискриминация.

2. Характеристика на приложната и реализаторската дейност на кандидата

Д-р Надежда Йонкова има необходимите качества на изследовател като се стреми да внедрява научните постановки в практиката, което е видно от участието й в конференции, обучителни курсове, участие в подготовка и изпълнение на проекти (общо над 20), оценяване на проекти и от практическата й дейност като юрисконсулт, главен юрисконсулт, държавен експерт в областна администрация. Като изследовател проявява организаторски качества, умее да работи в екип и споделя знанията и уменията си с колегите си.

3. Педагогическа подготовка на кандидата за исканата длъжност

Работила е като асистент по дисциплините Основи на правото, Конституционно право, Административно право, Държавна служба, Административна етика, Равенство на половете и др. Осъществявала е преподавателска дейност в Стопанска академия „Д. А. Ценов“ в Свищов, Русенски университет „Ангел Кънчев“. Ръководила е обучение в Център за професионално обучение при фондация „Св. Георги“ в гр. Русе и др. В тази си дейност тя проявява освен професионални и необходимите личностни качества, се ползва с уважението на обучаемите.

Успешно съчетава преподаването по право със социологически изследвания и изучаване на практиката.

III. ОСНОВНИ НАУЧНИ И НАУЧНО-ПРИЛОЖНИ ПРИНОСИ

1. Монографията „Областният управител” е комплексно интердисциплинарно изследване на ролята и мястото на областния управител в правната система на Р България и правните, административни и организационни дейности. В изследването се съчетават теоретични въпроси, развитие на нормативната

регламентация, извършено е емпирично социологическо изследване и комплексен интердисциплинарен анализ на цялостната дейност на областния управител.

Направен е обстоен исторически преглед на развитието на институцията като се започва от нейния първообраз – длъжността „ичиргубоил“ – и се стига до съвременния областен управител. Историческият анализ позволява да се направят някои изводи за нормативни, политически, административни и други актове през различни периоди.

В социологически аспект се разглеждат понятията територия, местообитаване, социално пространство. Обосновава се необходимостта от провеждане на емпирическо изследване с цел да се направи многофакторен анализ на географските, социални, културни и икономически условия, които влияят на отделните индивиди и на териториалната общност като цяло. Авторът се позовава на първата проведена анкета от Ст. Бобчев през 1910 г. и прави някои интересни паралели с настоящата действителност.

Направен е сполучлив опит да се систематизират правомощията на областният управител в четири групи, да се определят функциите му и да се групират по съответен начин. Те са посочени в Приложение № 1, което има определена познавателна и практическа стойност.

Анализирани са актовете на областния управител, взаимодействието на областната управа с консултативните органи – Съвет по сигурност, областни комисии по безопасността на движението по пътищата, областна комисия „Военни паметници“, Междуведомствена епизоотична комисия, областен експертен съвет по устройство на територията, по тристранно сътрудничество, различните постоянни комисии по предложения и сигнали на

граждани и омбудсмана, по заетостта, по транспорт и др. Специално място е отделено на регионалните и областните съвети по развитие и комисиите към тях (по здравеопазване; земеделие, рибарство и селски райони; инфраструктура, околна среда и транспорт; конкурентоспособност и условия на труд; съвет за интеграция на хора с увреждания и др.)

Изяснено е понятието „регионална политика“, което според автора е в тясна връзка с понятието „регионално социално-икономическо развитие“. Предложено е социалните фактори и явления да бъдат изследвани чрез интердисциплинарния инструментариум на социологията на правото. Тук се прави връзка и с новата политика на ЕС за равнопоставеност на различните групи в обществото, вкл. уязвими групи и групи в неравностойно положение.

Специално място е отделено на ролята и мястото на областния управител във все още неосъществяваната децентрализация и създаването на второ ниво на управление по европейските модели.

Анализирани са няколко европейски материали, вкл. мониторинговите доклади на ЕС за България.

Направените изводи и препоръки в заключението са подкрепени от изследователската дейност и практиката на кандидата като главен юрисконсулт в областна администрация.

Интересни предложения се съдържат в заключението относно подобряването на правната регламентация, някои от които следва да бъдат обект на допълнително обсъждане.

Монографията е успешно илюстрирана чрез приложения включващи не само правомощията, но и списък на нормативните актове относими към дейността на областния управител, списък на

административните услуги за гражданите, организационната структура на областната администрация и посочените 57 териториални структури на централната администрация дислоцирани в областите.

Като обща оценка монографията „Областният управител“ е чудесно доказателство за съчетаването на социологическите подходи и правните методи при изследването на един институт на държавната администрация.

2. В учебното помагало „Социология на пола“ кандидатът се представя самостоятелно с глава втора „Равни възможности на мъжете и жените (правно-социологически аспекти на джендър проблематиката)“. Основният принос е прилагането на комплексен интердисциплинарен подход за анализиране на джендър проблематиката чрез съчетаване на правни, социологически, исторически и психологически методи.

Разгледани са европейските и национални политики по проблемите на равнопоставеността между половете и държавния механизъм за гарантирането ѝ. Особено внимание е отделено на Европейската стратегия за равенство между жените и мъжете (2010-2015 г.) и Националната стратегия за насърчаване на равнопоставеността на половете (2009-2015 г.). Разгледани са международните документи и нормативни актове на ООН, на ЕС и СЕ и съответствието на вътрешното законодателство с тях.

Изяснява се понятието „джендър“ в исторически аспект, неговата връзка с други подобни понятия в различни държави, изследват се различните стереотипи в социологически и психологически план. Самостоятелен принос имат двете приложения на терминологични речници – английско-руско-български и английско-български. Учебното помагало е

предназначено за обучение на специалисти по равнопоставеност на половете, от които в последно време обществото има необходимост.

3. В представения научен доклад „Държавният служител отвъд маската“ се разглежда мотивационното насилие като фактор за девиационен риск за служителите в държавната администрация и влиянието му при взимането на решения, някои от които в несъответствие със закона или морала.

В статията „Когато патологията се превърне в норма“ са посочени резултати от емпирично социологическо изследване на конкретни казуси за мотивационното насилие на държавните служители.

4. Доклад и научно съобщение са посветени на въпросите на пряката демокрация и участието на гражданите в местното самоуправление при решаването на обществени дела.

5. Доклад и статия са посветени на предизвикателствата пред българското административно право в процеса на европеизацията съобразно Лисабонския договор и управлението на средствата от Европейския съюз.

6. Представен е интересен доклад посветен на реформата на юридическото образование в контекста на европеизацията. На база на практиката на френски и руски юристи се коментира ролята на правото на ЕС за обучение на студентите и въвеждането на интердисциплинарни модули в българското юридическо образование.

В докладите и статиите са направени изводи и препоръки, които представляват определен интерес.

Посочените приноси са лично дело на кандидата. Те са били предмет на обсъждания в катедрата и със специалисти от

практиката и особено в практическата дейност на кандидата. Направените предложения за усъвършенстване се възприемат. Разработките успешно се използват в учебния процес.

В своите изследвания авторът коректно дискутира различни становища и дава свои мнения и предложения.

IV. КРИТИЧНИ БЕЛЕЖКИ И ПРЕПОРЪКИ

1. В стремежа си да обясни дадено явление, определение или термин понякога авторът ги изследва твърде пространствено като засяга и много въпроси, които са общоприети.

2. Би било добре в своите разработки много по-смело, ясно и категорично да отстоява своите виждания, да влиза в научни дискусии и да се бори за внедряването на световните, европейските и собствените си постижения в законодателството и практиката.

3. Някои термини и определения би следвало да се прецизират. Например използва се „нормативни документи“ (в монографията „Областният управител“, гл. четвърта), който от юридическа гледна точка е неправилен. Очевидно става дума за нормативни актове или ръководни документи.

4. В учебното пособие се споменават европейска и национална стратегия (ръководни документи) и нормативни актове на ООН, ЕС и РБ. Интересно би било да се развие изследването в насока как националната стратегия за равенство между половете се реализира в живота чрез програми и планове на различните институции – Съвета за равенство между половете, Комисията по защита от дискриминация, други административни органи и органите на съдебната власт.

VI. СТАНОВИЩЕ ЗА ДЕЙНОСТТА НА КАНДИДАТА

Активната и плодотворна дейност на д-р Надежда Йонкова показва нейните трайни интереси в различни области, способностите ѝ за съчетаване на юридически, социологически и психологически подходи при прилагането на интердисциплинарни методи в изследванията на важни за обществото проблеми и институции. Добро впечатление прави и обвързването на теорията с практиката, което е видно не само от научните разработки, но и от учебните и помощните материали приложени към тях.

VII. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Като имам предвид изследователската работа на кандидата, дейността ѝ като преподавател и личните ѝ, и професионални качества си позволявам да изкажа положителната си оценка и своята увереност, че д-р Надежда Йонкова отговаря на всички условия и заслужава да бъде удостоена с научното звание „доцент”.

РЕЦЕНЗЕНТ:

01.08.2014 г. (доц. д-р М. Марков)

гр. София